

Tjänsteskrivelse

Datum

2026-02-05

Vår referens

Karin Thulin

Utvecklingssekreterare

karin.thulin@malmo.se

Riktlinjer för hjälpmedel i Malmö stad

FSN-2025-6397

Sammanfattning

Funktionsstödsförvaltningen och hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen har under år 2023 och 2024 sett över hjälpmedelsorganisationen utifrån olika aspekter. Detta har resulterat i att förvaltningarna vill göra en del förändringar på området.

I aktuellt ärende lämnas förslag om att upphäva tidigare beslut som inte längre är aktuella och att ge förvaltningarna i uppdrag att fortsätta utreda frågan och därefter återkomma till nämnden med förslag på nya riktlinjer för hjälpmedel i Malmö stad.

Malmö stad följer Hjälpmedelsguiden Skåne för att vägleda förskrivare av hjälpmedel för att skapa en gemensam grund vid förskrivning av individuella hjälpmedel och trygga en jämlik tillgång till hjälpmedel för invånarna i Skåne.

Förslag till beslut

1. Funktionsstödsnämnden upphäver från och med den 1 mars 2026 samtliga beslut fattade av kommunstyrelsen den 29 mars 2017 i ärende STK-2016-1017, det vill säga:

att anta Riktlinjer för hjälpmedel i Malmö stad som gällande från 2017-09-01

att anta Modell för hjälpmedelsbeslut som gällande från 2018-01-01 i Malmö stad

att anta stadskontorets förslag om hjälpmedel i kommande organisation.

2. Funktionsstödsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att, i samarbete med hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen, ta fram förslag på nya riktlinjer för hjälpmedel i Malmö stad. Uppdraget ska genomföras i samråd med Malmö funktionshinderråd och Malmö centrala pensionärsråd och rapporteras till nämnden i mars 2027.

Beslutsunderlag

- Bilaga 1, Riktlinjer för hjälpmedel i Malmö stad
- Bilaga 2, Modell för hjälpmedelsbeslut i Malmö
- Bilaga 3, Manual för beslutsstöd
- Bilaga 4, Låneförbindelse

- Kommunstyrelsens beslut 2017-03-29
- Stadskontorets tjänsteskrivelse 2017
- G-Tjänsteskrivelse FSN 260223 - Riktlinjer för hjälpmedel i Malmö stad

Beslutsplanering

Funktionsstödsnämndens arbetsutskott 2026-02-13

Funktionsstödsnämnden 2026-02-23

Beslutet skickas till

Hälsa-, vård och omsorgsnämnden

Kommunstyrelsen

Ärendet

Funktionsstödsförvaltningen och hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen har under år 2023–2024 sett över hjälpmedelsorganisationen utifrån aspekterna organisation, sortiment, förskrivning och servicenivå. Detta har resulterat i att förvaltningarna vill göra en del förändringar på området. I ärendet redogörs det för hjälpmedelsområdet i förvaltningarna.

Förslag lämnas om att upphäva tidigare beslut som inte längre är aktuella samt att ge förvaltningarna i uppdrag att utreda och komma med förslag på nya riktlinjer för hjälpmedel.

Bakgrund

Vad är ett hjälpmedel?

Det saknas en juridisk definition av vad hjälpmedel är, men det finns beskrivningar och definitioner av begreppet hjälpmedel ur olika perspektiv. I Socialstyrelsens termbank definieras begreppet hjälpmedel som antingen hjälpmedel för det dagliga livet eller hjälpmedel för vård och behandling¹:

- Hjälpmedel för det dagliga livet är en individuellt utprovad produkt som syftar till att bibehålla eller öka aktivitet, delaktighet eller självständighet genom att kompensera en funktionsnedsättning.
- Hjälpmedel för vård och behandling är en förskriven medicinteknisk produkt som syftar till att kontrollera, bibehålla eller förbättra ett medicinskt tillstånd och som är avsedd att kunna användas utan hälso- och sjukvårdsutbildning.

Ett hjälpmedel för det dagliga livet är oftast en medicinteknisk produkt, men det kan också vara en vanlig konsumentprodukt som inte är en medicinteknisk produkt.

Ett hjälpmedel för vård och behandling är alltid en medicinteknisk produkt. Skillnaden mellan de två typerna kan förenklat beskrivas så här:

- Medicintekniska produkter är särskilt framtagna för medicinskt bruk och har genomgått omfattande tester för att säkerställa kvalitet och säkerhet. Exempel på medicintekniska hjälpmedel är rullstolar och hörapparater.² Medicintekniska produkter definieras och kravställs i en EU-förordning.³ Patientskadeersättning⁴ kan lämnas vid fel i ”medicinteknisk produkt eller sjukvårdsutrustning” men inte för andra produkter, som till exempel övriga konsumentprodukter, som förskrivits som hjälpmedel.
- Konsumentprodukter är inte specifikt utvecklade för medicinskt bruk och behöver inte uppfylla samma säkerhetskrav som medicintekniska produkter. Exempel på konsumentprodukter som förskrivs är avancerade förstoringsglas eller appar för kommunikation.⁵

¹ [Socialstyrelsens termbank](#) (hämtad 2025-10-01)

² [Myndigheten för delaktighet – Hjälpmedel för självständighet och delaktighet](#) (Hämtad 2025-10-01)

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/745 av den 5 april 2017 om medicintekniska produkter, förkortad MDR

⁴ Enligt 6 § patientskadelagen (1996:799)

⁵ [Myndigheten för delaktighet – Hjälpmedel för självständighet och delaktighet](#) (Hämtad 2025-10-01)

Vad innebär förskrivning av hjälpmedel?

Med förskrivning av hjälpmedel menas ”en åtgärd för att förse en person med hjälpmedel”⁶, och att processen för förskrivning av hjälpmedel omfattar bedömning, utprovning, eventuell specialanpassning, information, träning och uppföljning.⁷ Till det ska läggas arbetsuppgifterna dokumentation och administrativ hantering vilka är densamma för alla hjälpmedel oavsett komplexitet.

Olika yrkesgrupper är förskrivare inom olika områden. Inom funktionsstödsförvaltningen kan fysioterapeuter, sjukgymnaster, arbetsterapeuter och sjuksköterskor vara förskrivare av hjälpmedel.

Ansvarsfördelning mellan kommun och region

Ansvar för att erbjuda hjälpmedel till personer med funktionsnedsättning är delat mellan regionerna och kommunerna⁸. Hur ansvaret är fördelat när det gäller de olika hjälpmedelsområdena är inte reglerat i lag. Regionerna ansvarar i huvudsak för syn-, hörsel- och ortopedtekniska hjälpmedel. För övriga hjälpmedelsområden delas ansvaret mellan regionerna och kommunerna. Ansvaret styrs av den ISO-kodsdelning som skedde mellan kommunerna och Region Skåne 1999 i samband med Ädelreformen och hemsjukvårdsförflyttningen.

Kommunerna ansvarar oftast för patienter från 20 år med vissa undantag där Region Skåne har ansvar. Region Skåne ansvarar exempelvis alltid för elektriska rullstolar och drivaggregat, hjälpmedel vid diabetes och vissa sittanpassningar och kommunikationshjälpmedel. Ansvarsfördelningen innebär att ansvaret för hjälpmedel inte alltid följer tröskelprincipen och ansvaret i rehabiliterings-/vårdprocessen.⁹

Hjälpmedelsguiden Skåne

Hjälpmedelsguiden Skåne är en kompletterande överenskommelse till ansvarsfördelningen mellan Region Skåne och kommunerna i Skåne inom hälso- och sjukvårdsområdet. Hjälpmedelsguiden Skåne är gemensam för Region Skåne och kommunerna och ägs av Vårdsamverkan Skåne. Den omfattar grundläggande, gemensamma principer för ansvarsfördelning och samverkan inom hjälpmedelsområdet i Skåne. Hjälpmedelsguiden Skåne riktar sig i första hand till förskrivare och till andra berörda yrkesprofessioner i Region Skåne eller kommunerna. Inom ramen för Hjälpmedelsguiden Skåne finns också hjälpmedelsrekommendationer på produktnivå.

⁶ [Socialstyrelsens termbank](#) (hämtad 2025-10-01)

⁷ Socialstyrelsen (2021) Förskrivning av hjälpmedel - Stöd vid förskrivning av hjälpmedel till personer med funktionsnedsättning

⁸ 8 kap. 7 § och 12 kap. 5 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

⁹ [Hjälpmedelsguiden Skåne - ansvarsfördelning](#) (hämtad 2025-08-21)

Ansvarsfördelning inom Malmö stad

I Malmö stad är ansvaret i sin tur uppdelat mellan dels förskrivaren, dels Hjälpmedelscentrum som är organiserat under funktionsstödsförvaltningen¹⁰ och tillhandahåller de förskrivna hjälpmedlen. Hjälpmedelscentrum äger det sortiment som finns i Malmö stad. Inköpen görs genom avrop från Skånes Kommuners ramavtal.

Funktionsstödsförvaltningen hyr i sin tur de förskrivna hjälpmedel som kan återanvändas från Hjälpmedelscentrum. I hyran ingår upphandling, inköp, lagerhållning, utprovningshjälp, transporter, tillbehör, anpassning/specialanpassning, reparationer, förebyggande underhåll/besiktningar, recirkulation, produktutbildningar, beställningssystem, spårbarhet på produkterna, webbaserad information samt källsortering i samband med skrotning. Hyran betalas till den dagen hjälpmedlen avregistreras på Hjälpmedelscentrum. De hjälpmedel som inte kan återanvändas säljs av Hjälpmedelscentrum till förvaltningen till inköpspris.

På Hjälpmedelscentrum finns hjälpmedelskonsulenter som erbjuder tidsbokad utprovningshjälp till förskrivare av hjälpmedel. Detta rör sig oftast om hjälpmedel utanför bassortimentet och vid mer komplexa patientfall, men de erbjuder även rådgivning och stöd via mejl och telefon. Hjälpmedelskonsulenterna anordnar visningar och produktutbildningar för förskrivare både på bassortimentet och mer avancerade hjälpmedel med syfte att förskrivarna ska ha god produktkunskap.

Funktionsstödsförvaltningens förskrivande medarbetare har också del i förskrivningen av hjälpmedel till de patienter som bor på de privata särskilda boendeplatser som är upphandlade via Skånes Kommuner. Redan ordinerade hjälpmedel, från exempelvis hemsjukvården, följer med den enskilde. När den enskilde behöver nya hjälpmedel ska den privata verksamhetens förskrivare, i enlighet med förskrivningsprocessens samtliga delar, ta fram en rekommendation. Verksamhetens förskrivare skickar rekommendation på hjälpmedel till Malmö stad som i sin tur beställer och bekostar hjälpmedel enligt våra regelverk. Den privata verksamhetens förskrivare har sedan uppföljningsansvaret.

Utveckling på hjälpmedelsområdet sedan 2017

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden och funktionsstödsnämnden bildades den 1 maj 2017. Inför bildandet konstaterades att störst volym av hjälpmedel förväntades i hälsa-, vård- och omsorgsnämnden och störst komplexitet i funktionsstödsnämnden. Detta antagande överensstämmer fortsatt med förvaltningarnas bild, en uppskattning är att hälsa-, vård- och omsorgsnämnden står för 80 procent av användandet av hjälpmedel och funktionsstödsnämnden för 20 procent.

¹⁰ Kommunfullmäktiges reglemente för styrelsen och övriga nämnder, STK-2024-1334

Funktionsstödsförvaltningen har tagit fram en prognosmodell baserad på bland annat demografi och antal hjälpmedel per användare. Enligt förvaltningens analys ökar andelen hjälpmedelsanvändare i högre omfattning än antalet brukare totalt. I januari 2022 utgjorde hjälpmedelsanvändarna cirka 33 procent av brukarna, och prognosen pekar på att andelen kommer att uppgå till cirka 38 procent i december 2025. Det innebär att fler av förvaltningens brukare också blir hjälpmedelsanvändare.

Antalet hjälpmedel per användare har varit stabilt på i genomsnitt 3,8 sedan 2021, och samma antagande används i prognosen framåt. Prognosmodellen har testats retroaktivt och visat god träffsäkerhet.

Det är främst arbetsterapeuter och fysioterapeuter/sjukgymnaster som är förskrivare i funktionsstödsförvaltningen. Att förskriva ett hjälpmedel innebär dokumentation och administration för förskrivande medarbetare. Dessutom är arbetsterapeuter ett bristyrke i Skåne. Det finns ett behov av att se över riktlinjerna för att skapa ändamålsenliga och målgruppsanpassade arbetssätt.

Tidigare politiska beslut på området

År 2015 skickade Stadsområdesnämnd Innerstaden, som då organiserade Hjälpmedelscentrum, en skrivelse till kommunstyrelsen. Skrivelsen lyfte att det fanns behov av tydliga beslutsvägar för att främja likställighet och kostnadskontroll, politisk viljeinriktning kring Malmö stads ambitionsnivå angående hjälpmedel och tydliggörande av Malmöbons egenansvar kontra Malmö stads hjälpmedelsansvar. Kommunstyrelsen gav därför stadskontoret i uppdrag att tillsammans med stadsområdesförvaltningarna ta fram förslag till hjälpmedelshantering i Malmö stad. Uppdraget avslutades med ett beslut i kommunstyrelsen den 29 mars 2017, det vill säga en dryg månad innan staden omorganiserades till fackförvaltningar.

Kommunstyrelsens beslut¹¹ lyder:

- att anta Riktlinjer för hjälpmedel i Malmö stad som gällande från 2017-09-01
- att anta Modell för hjälpmedelsbeslut som gällande från 2018-01-01 i Malmö stad
- att anta stadskontorets förslag om hjälpmedel i kommande organisation.

Därefter har inga politiska beslut tagits på hjälpmedelsområdet av vare sig funktionsstödsnämnden eller hälsa-, vård- och omsorgsnämnden. Därmed gäller fortsatt ovanstående beslut.

¹¹ STK-2016-1017

Riktlinjer för hjälpmedel i Malmö stad

Kommunstyrelsen beslutade om helt nya riktlinjer för hjälpmedel att börja gälla den 1 september 2017, se bilaga 1. Riktlinjerna innehåller dels en kort beskrivning av Malmö stads ansvar, CE-märkning och beslutsmandat (se vidare under rubriken Modell för hjälpmedelsbeslut). Framför allt innehåller riktlinjerna en sammanställning av det förskrivningsbara bassortimentet i Malmö stad i form av Kommunförbundet Skånes hjälpmedelsrekommendationer på produktnivå 2016.

Dessa riktlinjer är 2025 inte uppdaterade utifrån nuvarande arbetssätt, dels vad gäller de olika beslutsmandaten, dels utifrån att hjälpmedelsrekommendationerna på Skåne-nivå inte ser likadana ut som 2016, men i riktlinjerna utgör dessa grund för Malmö stads sortiment.

Modell för hjälpmedelsbeslut

Kommunstyrelsen beslutade att anta Modell för hjälpmedelsbeslut att gälla från 1 januari 2018, se bilaga 2. Modellen består av fyra beslutsnivåer där det framgår vilken typ av beslut som får fattas på respektive nivå samt vem som får fatta det. Det framgår också i modellen vilka beslutsunderlag som krävs, frekvensen besluten kan tas med och vilken möjlighet till delaktighet som finns för patienten.

1. Nivå 1: Bassortiment
2. Nivå 2: Utanför bassortiment
3. Nivå 3: Särskilt ärende
4. Nivå 4: Malmö stads politiska beslut

Organisering kring hjälpmedel

Kommunstyrelsen beslutade 2017 att godkänna ”stadskontorets förslag om hjälpmedel i kommande organisation”. Det förslaget omfattar enligt tjänsteskrivelsen flera delar:

- Hjälpmedelsföreskrivning enligt modell i fyra nivåer börjar gälla den 2018-01-01 (se under rubriken Modell för hjälpmedelsbeslut och bilaga 2)
- Revidering med politisk beredning årligen blir ett ansvar för och sker i samråd mellan funktionsstödsnämnden och hälsa-, vård- och omsorgsnämnden (se under rubriken Modell för hjälpmedelsbeslut och bilaga 2)
- Riktlinjer för hjälpmedel i Malmö stad börjar gälla från den 2017-09-01 (se under rubriken Riktlinjer för hjälpmedel i Malmö stad och bilaga 1)

- Manual för beslutstöd används vid bedömning enligt beskrivning i nivå 2 och 3 (se bilaga 3). I beslutet ingick att nivå 2 och 3 i modellen för hjälpmedelsbeslut skulle använda sig av ett beslutsstöd, framtaget av dåvarande Landstinget i Uppsala i sitt arbete. Beslutsstödet skulle användas som metod för prioriteringar på individnivå vid förskrivning av hjälpmedel. I prioriteringen skulle kostnadseffektivitet och patientnytta vägas in. Beslutsgruppen för särskilda ärenden skulle också enligt beslutet fastställa regelverk för när beslutsstödet ska användas och hur olika faktorer ska viktas. Beslutsstödet används inte längre inom funktionsstödsförvaltningen. Beslutsstödet har inte heller varit det stöd som förväntades vid berörda beslut.
- Förslag på Låneförbindelse antas och börjar gälla 2017-09-01 (se bilaga 4). I ärendet fanns en framtagen mall för låneförbindelse mellan Malmö stad och medborgaren, bilaga 4, som kommunstyrelsen i och med sitt beslut antog att börja användas 1 september 2017. Denna låneförbindelse används inte längre och den är inte heller juridiskt bindande i sin utformning. Numera används en folder ”Information till dig som lånar hjälpmedel” som är framtagen av Skånes Kommuner.
- Befintligt informationsmaterial om hjälpmedel kompletteras med behovstrappan och att tillgänglighet för Malmöbor uppmärksammas vid framtagande av informationsmaterial. Behovstrappan är idag ersatt av Hjälpmedelsguiden som finns på malmo.se/hjalpmedel.
- Vidare utveckling och kvarstående frågor blir ett ansvar för beslutsgruppen.

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutade i sin översyn av kommuncentrala styrdokument i samband med kommunens omorganisation 1 maj 2017 att hänskjuta ansvaret för styrdokumentet Hjälpmedel i Malmö stad till funktionsstödsnämnden och hälsa-, vård- och omsorgsnämnden.¹²

Därmed är det funktionsstödsnämnden och hälsa-, vård- och omsorgsnämndens ansvar att revidera eller upphäva kommunstyrelsens beslut på hjälpmedelsområdet.

¹² STK-2017-501

Förslag om att upphäva tidigare beslut

Funktionsstödsförvaltningen och hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen föreslår respektive nämnd att från den 1 mars 2026 upphäva samtliga beslut som fattades av kommunstyrelsen den 29 mars 2017 i ärende STK-2016-1017. Det vill säga att upphäva:

- Riktlinjer för hjälpmedel i Malmö stad
- Modell för hjälpmedelsbeslut
- Stadskontorets förslag om hjälpmedel i kommande organisation inkluderat manual för beslutsstöd och låneförbindelse.

Riktlinjerna och modellen för hjälpmedelsbeslut är de facto inte uppdaterade och gällande i arbetet med hjälpmedel 2025. Förvaltningarna anser därför att de tidigare besluten ska upphävas. Det finns flertalet lagar och regler som på olika sätt reglerar förskrivning av hjälpmedel¹³ och som oavsett gäller. Därutöver finns Hjälpmedelsguiden Skåne, som förvaltningarna följer.

Socialstyrelsens Kunskapsguiden lyfter i sin genomgång av lagar och regler på hjälpmedelsområdet även lokalt politiskt beslutade regelverk¹⁴. Där exemplifieras vad som kan ingå i sådana regelverk: vilken typ av hjälpmedel sjukvårdshuvudmannen erbjuder, vem som får förskriva hjälpmedel och vilka avgifter som förekommer. Det poängteras dock att dessa regelverk baseras på författningar och den nationella prioriteringsmodellen.

Förslag om uppdrag till förvaltningen

Förvaltningarna föreslår att nämnderna ger förvaltningarna ett uppdrag att utreda vidare och att återkomma till nämnderna med förslag:

1. Funktionsstödsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att, i samarbete med hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen, ta fram förslag på nya riktlinjer för hjälpmedel i Malmö stad. Uppdraget ska genomföras i samråd med Malmö funktionshinderråd och Malmö centrala pensionärsråd. Uppdraget rapporteras till nämnden i mars 2027.

Uppdraget ska genomföras tillsammans med hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen. Samtidigt behöver funktionsstödsförvaltningen i utredningen ta hänsyn till de olika förutsättningar som finns mellan nämndernas målgrupper.

¹³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/745 av den 5 april 2017 om medicintekniska produkter, hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), patientlagen (2014:821), patientdatalagen (2008:355), lagen om medicintekniska produkter (1993:584), Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården (HSLF-FS 2021:52), Läkemedelsverkets föreskrifter om medicintekniska produkter (HSLF-FS 2021_32) m.fl.

¹⁴ [Socialstyrelsen – Kunskapsguiden om lagar och regler kring hjälpmedel](#) (Hämtad 2025-10-01)

Ansvariga

Charlotte Widén Odder Förvaltningschef